

**MUSEOIDEN VALTIONOSUUSUUDISTUKSEN
TOIMEENPANO – VALTAKUNNALLISET MUSEOT**

Neuvottelupäivä valtakunnallisten vastuumuseoiden tehtävistä
ja tehtävien hausta

30.11.2018

Päivi Salonen

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Uudistuksen aikataulu

- HE annettu eduskunnalle lokakuussa 2018
- Valmistelevat toimenpiteet käynnistetty HE-luonnoksen pohjalta
- Eduskunta päättäisi lakien hyväksymisestä viimeistään keväällä 2019

- Lait tulisivat voimaan vuoden 2020 alusta lukien; hakemusmenettelyt, tiedonkeruu, neuvottelut ja päätöksenteko tapahtuvat vuonna 2019
- Uudistuksessa koko nykyinen järjestelmä korvataan uudella
 - Kaikki museot joutuvat hakemaan pääsyä valtionosuusjärjestelmän piiriin
 - Kaikkien osalta tarkistetaan valtionosuuden edellytysten täytyminen
 - Valtakunnallisten erikoismuseoiden tilalle valtakunnalliset vastuumuseot
 - Nykyisen lain edellytykset täyttävien museoiden katsotaan täyttävän myös uuden lain edellytykset
 - Rahoituspäätös ”puhtaalta pöydältä”

Mikä säilyy ennallaan, mikä muuttuu? 1/2

- Ennallaan
 - Valtionosuus myönnetään ylläpitäjälle museon käyttökustannuksiin
 - Ylläpitäjä voi olla kunta, kuntayhtymä, yksityinen yhteisö tai säätiö
 - Säädöspohja museolaissa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa
 - Valtionosuuden edellytykset säilyvät pääosin ennallaan
 - Valtionosuuden laskenta perustuu yksikköhintaan ja henkilötyövuosiin
 - Yksikköhinta tarkistetaan vuosittain kustannustason perusteella, kustannustietojen keruu tapahtuu vuosittain ja tiedot kerätään keväällä
 - Valtionosuuden piiriin pääsystä, valtakunnallisten museoiden nimeämisestä ja yksikköhinnoista ja henkilötyövuosien määrästä päättää opetus- ja kulttuuriministeriö
 - Opetushallitus vastaa kustannustiedon keruusta ja valtionosuuksien laskennasta
 - Museovirasto toimii lausunnonantajana ja käy valtakunnallisten museoiden kanssa neuvottelut nelivuositain

Mikä säilyy ennallaan, mikä muuttuu? 2/2

- Muuttuu

- Valtionosuuden piiriin voi pyrkiä vain joka neljäs vuosi
- Valtionosuuden edellytysten täyttyminen tarkistetaan joka neljäs vuosi
- Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee henkilötyövuosien määriä koskevan nelivuotisen rahoitussuunnitelman, välivuosina siitä poiketaan vain erityisestä syystä
- Rahoitusta määrättäessä otetaan huomioon neljän edellisen vuoden toteuma
- Valtakunnallisten museoiden edellytyksistä ja tehtävistä säädetään lain tasolla (museoasetusta ei enää ole)
- Valtionosuuden korottamisesta kymmenellä prosenttiyksiköllä ja harkinnanvaraisista toiminta-avustuksista luovutaan
- Tilalle valtionosuuden euromääräinen korotus

Siirtyminen nykyjärjestelmästä uuteen

- Vuosi 2019 on käytännössä uuden järjestelmän käyttöönottovuosi
- Vuoden 2019 valtionosuudet ja –avustukset kuitenkin myönnetään voimassaolevan lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti
- Toimeenpanon aikataulu on tiukka – aktiivisuus ja ennakointi tärkeää
- Kaikki uudistusta koskeva aineisto ja ohjeistus julkaistaan ministeriön sivuilla <https://minedu.fi/museoiden-vos-jarjestelman-uudistus>
- Käytössä on siirtymäkausi sekä henkilötyövuosimäärissä tapahtuvien että euromääräisten muutosten osalta; htv-muutos tai euromääräinen väheneminen voidaan porrastaa kolmelle vuodelle
- Nykyisen lain edellytykset täyttävä ja ennen uuden lain voimaantuloa tehtävään otettu henkilöstö katsotaan tämän lain edellytykset täyttäväksi kyseisessä tehtävässä

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 1/5

Voimassaolevan lain mukaisia valtakunnallisen erikoismuseon edellytyksiä koskeva arviointi

- Nykyisten valtakunnallisten erikoismuseoiden on vuoden 2018 loppuun toimitettava selvitys valtakunnallisen erikoismuseon edellytysten täyttymisestä; mikäli täyttyvät, ei tarvitse selvittää uudelleen hakemusta jätettäessä vaan museon katsotaan täyttävän myös uuden lain 10 §:n mukaiset edellytykset
- ***Päätökset tammikuun aikana***
- Vastuumuseo-asemaa koskeva hakemus ja valtakunnallinen suunnitelma on kuitenkin jätettävä, nimitys ei tule automaattisesti
- **HUOM: Uusien hakijoiden on kuitenkin selvitettävä myös edellytysten täyttyminen hakemuksessaan**

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 2/5

- **Valtionosuuden piiriin pyrkiminen ja hakemukset koskien valtakunnallisen vastuumuseon tehtäviä**
 - Hakeminen tapahtuu opetus- ja kulttuuriministeriön lomakkeella ministeriön sähköisen asianhallintajärjestelmän kautta
 - Lomake ohjeineen pyritään julkaisemaan joulukuun aikana
 - ***Museon ylläpitäjän tulee toimittaa hakemukset opetus- ja kulttuuriministeriölle 15. helmikuuta 2019 mennessä***
 - Hakemuksessa
 - Ilmoitetaan ylläpitäjää ja museota koskevat perustiedot
 - Annetaan selvitys valtionosuuden piiriin pääsyn osalta museolain 2 §:n mukaisten edellytysten täyttymisestä (tarvittavat asiakirjat liitteeksi)
 - Annetaan selvitys valtakunnallisen vastuumuseotehtävän osalta museolain 10 §:n mukaisten edellytysten täyttymisestä (uudet hakijat)
 - Esitetään valtakunnallista työtä koskeva suunnitelma ja arvio tarvittavista resursseista kaudelle 2020-2023

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 3/5

- **Opetushallituksen kustannuskysely**

- Kustannuskyselyn yhteydessä ilmoitetaan vuoden 2018 osalta palkkakustannukset ja henkilötyövuodet kuten aiemmin, lisäksi esitetään arvio valtakunnalliseen työhön käytettyjen resurssien määrästä
- Valtakunnallinen työ = valtakunnallisen tehtävän hoitamisesta sijaintialuetta laajemmalla toimialueella aiheutuva työ
 - Ei edellytetä takautuvasti muutoksia kustannusten seurantaan
 - Tietopohjaa kerrytetään kuitenkin vuosittain
- ***Kustannuskysely lähetään vastattavaksi museoille maalis-huhtikuussa 2019 (ei muutosta ajankohtaan)***

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 4/5

- **Opetus- ja kulttuuriministeriön päätökset**

- Museoiden hyväksyminen valtionosuuden piiriin
- Valtakunnallisten vastuumuseoiden nimeäminen
- Rahoitusta koskevat päätökset
 - Henkilötyövuodet ja yksikköhinnat vuodelle 2020
 - Henkilötyövuosia koskeva rahoitussuunnitelma 2020 – 2023
 - Valtakunnalliseen työhön osoitettu harkinnanvarainen korotus vuosille 2020 – 2023
- ***Päätökset ajoittuvat loka-marraskuun vaihteeseen 2019***

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 5/5

- **Museoviraston kanssa käytävät tarkistusneuvottelut**

- Valtakunnallista toimintaa ja palveluita koskevan suunnitelman pohjalta
- Ensimmäinen suunnitelma koskee vuosia 2020 – 2023
- ***Museot käyvät neuvottelut Museoviraston kanssa maalis-toukokuun aikana 2020***
- Museovirasto laatii ministeriölle lausunnon ja tarvittaessa tarkistetaan rahoitussuunnitelmaa koskien vuosia 2021 - 2023
- Seuraava neuvottelukierros vuonna 2023 koskien vuosia 2024 – 2027; tässä yhteydessä edellisen suunnitelmakauden raportointi

Rahoituksen määräytymisestä

- Valtion talousarviossa yksikköhinta ja käytettävissä olevien henkilötyövuosien enimmäismäärä sekä harkinnanvaraisten korotusten maksamiseen varattu määräraha
- Henkilötyövuosia jaettaessa otetaan huomioon toteutuneiden htv:ien määrä mutta myös lain 4 §:n 2 mom. mukainen tarpeellisuus
- Harkinnanvaraisen korotuksen kohdentaminen suunnitelman ja neuvottelun pohjalta
- Vaihtoehtoiset näkymät museon rahoituksen muodostumiselle
 - Vos:n kokonaismäärä säilyy ennallaan; valtakunnallisen tehtävän perusteella määräytyvä korostus samaa tasoa kuin nykyinen 47 %:n mukainen korotus ja avustus
 - Vos kasvaa: museo ei ole aiemmin hoitanut tehtävää tai rahoitus ollut suhteessa tehtävien laajuuteen keskimääräistä pienempi
 - Vos vähenee: museo luopuu tehtävästä tai rahoitus ollut suhteessa tehtävien laajuuteen keskimääräistä suurempi

Lopuksi

- Tavoitteena resurssien oikeudenmukainen jakautuminen – lisäresurssi pyritään kohdentamaan siten, että se tukee uudistuksen tavoitteiden toteutumista
- Tavoitteena joustava mutta myös toiminnan tuloksellisuuden tunnistava järjestelmä
- Tiiviin toimeenpanovaiheen jälkeen pidemmät tarkasteluvälit, pidemmät rahoituskaudet, pienten vuosivaihteluiden tasaantuminen
- Järjestelmän toimivuutta seurataan, tarvittaessa tehdään tarkistuksia